

саме завдяки тому, що всі статті, які було розташовані у цьому розділі Особливої частини Кримінального кодексу України відносились до категорії «злочинів», згідно класифікації кримінальних правопорушень, передбаченої ст.12 КК України. З появою ст.111-1 КК України «Колабораційна діяльність», ч.1 та 2 якої відносяться до кримінальних проступків, виникає питання про невідповідність назви розділу та ступеню суспільної небезпечності діянь, відповідальність за які передбачено у статтях розділу I «Злочини проти основ національної безпеки». Для усунення невідповідності пропонуємо викласти назву розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України у такій редакції: «*Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України*».

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 р. № 2108-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#n12> (дата звернення 20.07.2024 р.)
2. Письменський Є. Колабораціонізм у сучасній Україні як кримінально-правова проблема. *Право України*. 2020 р. С.116-128.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. (дата звернення 20.07.2024р.)
4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.

ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Щурат Т. Г.,

доцент кафедри оперативного-розшукової діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Шавлай М. О.,

курсант 101 взводу навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Національної поліції України
Одеського державного університету внутрішніх справ

Феномен колабораціонізму, особливо в контексті національної безпеки, здобув значну увагу через його вплив на державний суверенітет, права людини та стабільність суспільства. В останні роки Україна спостерігає помітне зростання кримінальних справ, пов'язаних із добровільною

співпрацею громадян з російськими окупантами на тимчасово окупованих територіях.

Україна прийняла суворе законодавство для боротьби з колабораціонізмом. Національна поліція України повідомила про порушення 1358 кримінальних проваджень проти осіб, які добровільно зайняли посади в незаконних органах влади, створених Росією на окупованих територіях, організували незаконні вибори чи референдуми, або публічно виступали за їх проведення. За ці злочини передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 10 років. Крім того, закон від 2023 року про колаборантів встановлює до 15 років ув'язнення за співпрацю з Росією, що свідчить про подвоєння виявлених випадків колабораціонізму.

Міжнародна співпраця з ворожими силами часто класифікується як зрада або злочин проти національної безпеки в багатьох країнах. Такі дії супроводжуються серйозними наслідками, включаючи кримінальне переслідування та суворе покарання. Наприклад, український Кримінальний кодекс визначає декілька статей, що стосуються колабораціонізму. Зокрема, стаття 111 «Державна зрада» передбачає від п'яти до п'ятнадцяти років ув'язнення або довічне ув'язнення.

Визначення та розслідування колабораціонізму стикається з численними викликами. Однією з головних проблем є неоднозначність в тлумаченні поняття, що залежить від політичних, соціальних та культурних умов. Ця суб'єктивність ускладнює правові та розслідувальні процеси, тому необхідно розробляти чітке та всезагальне визначення колабораціонізму для забезпечення ефективності його протидії.

У висновку можна сказати, що колабораціонізм залишається складною проблемою зі значними наслідками для національної безпеки, прав людини та соціального порядку. Хоча правові рамки в багатьох країнах є суворими, існують виклики у визначенні та притягненні до відповідальності осіб, що займаються колабораціонізмом. Вирішення цих проблем потребує постійного вдосконалення правових визначень та методів розслідування для ефективного захисту національних інтересів.

Збір і аналіз доказів в контексті колабораціонізму є важливою складовою процесу правового вирішення цього серйозного соціально-політичного явища. Цей текст розглядає ключові проблеми, які виникають у процесі збору та аналізу доказів, а також обмеження доступу до інформації та вплив політики на цей процес.

Другою проблемою у контексті колабораціонізму є складність збору і аналізу доказів. Випадки колаборації часто характеризуються розсіяністю доказів, їх складністю в отриманні або недостатньою переконливістю. Для ефективного розслідування та подальшого судового переслідування колаборантів необхідно мати достовірні та переконливі докази. Для цього використовуються різні джерела інформації, такі як свідчення очевидців, документи, електронні сліди, відео- та аудіозаписи. Однак, збір таких доказів вимагає спеціальних навичок та використання сучасних технологій.

Третя проблема пов'язана з обмеженим доступом до інформації. У деяких випадках правоохоронні органи можуть зазнавати обмежень у отриманні необхідної інформації для розслідування колабораціонізму, особливо коли це пов'язано з міжнародними спробами впливу на внутрішні справи країни. Такі обмеження можуть включати відмову від співпраці з іншими країнами, відмову надавати конфіденційну інформацію або складності в обміні даними між різними правоохоронними органами. Без належного доступу до інформації розслідування колабораціонізму може стати ускладненим або навіть неможливим завданням.

Четверта проблема стосується втручання політики в процес документування та розслідування колабораціонізму. Це явище може бути політично чутливим, особливо коли воно залучає осіб або організації, які мають вплив на політичні процеси або знаходяться в зоні інтересів влади. У таких випадках може відбуватися політичний тиск на розслідування та приховування фактів про колабораціонізм. Це може порушити незалежність правоохоронних органів та принципи правової держави, що загрожує справедливості розслідування та притягненню до відповідальності осіб, що співпрацюють з ворожими силами.

Профілактика колабораціонізму відіграє важливу роль у попередженні небажаної чи шкідливої співпраці між організаціями або групами людей. Це включає ідентифікацію потенційних загроз, розробку стратегій та заходів для їх попередження та забезпечення безпеки держави. Профілактика передбачає розпізнавання потенційних загроз, розробку політик та процедур, навчання персоналу та свідомість, моніторинг та аудит, а також взаємодію з партнерами щодо безпеки та етики колаборації.

Проблеми збору та аналізу доказів у контексті колабораціонізму представляють серйозні виклики для органів правопорядку і суспільства в цілому. Для ефективного розслідування та протидії цьому явищу необхідно розвивати чіткі методології, сприяти міжнародній співпраці, забезпечувати незалежність розслідування від політичного впливу та забезпечувати доступ до необхідної інформації. Тільки таким чином можна забезпечити справедливість та притягнення до відповідальності тих, хто зловживає довірою та співпрацює з ворожими силами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Албул С.В. Теоретичні аспекти оперативно-розшукового документування колабораційної діяльності. *Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 21 липня 2022 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.7-11.
2. Вихристюк К.О. До питання оперативно-розшукової протидії колабораційній діяльності. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 49
3. Єгоров С. О., Гоцуляк А. В. До питання визначення поняття колабораційної діяльності. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 60.

4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print>

5. Поляков Є.В. Деякі питання кримінологічної характеристики колабораційної діяльності. *Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 21 липня 2023 р.). Одеса: Вид-во «Юридика», 2023. С. 181–186.

6. Тетерятник Г.К., Мудрецька Г.В., Резніченко Г.С. Актуальні проблеми при розслідуванні кримінальних проступків, пов'язаних з колабораційною діяльністю. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 23.

7. Щурат Т.Г. Поняття «колабораціонізму» в сучасному законодавстві України. *Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 липня 2023 р.). Одеса: Юридика, 2023. С. 244–247.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ФАКТІВ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Якименко Д. О.,

курсант 206 взводу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Єгоров С. О.,

завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Слід констатувати факт, що в Україні проблема кримінально-правової протидії колабораціонізму нарешті набула законодавчого вирішення. Як нам відомо, Верховна Рада України сім разів намагалася вирішити цю проблем у відповідних проектах законів України, зокрема «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливості застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки» (законопроект № 7186 від 21.03.2022). Отже, під колабораціонізмом, на наш погляд, можна розуміти зрадницьке співробітництво з ворожими загарбниками в окупованих ними країнах під час війни.

З метою протидії колабораціонізму у сучасних українських реаліях Кримінальний кодекс України (далі – КК України) закономірно доповнили новою статтею 111-1 «Колабораційна діяльність», якою передбачили